

	Президент	Роки президентства	Роки життя	Діяльність
<u>Українська академія наук</u>				
1	 <u>Володимир Вернадський</u>	<u>1918—1919</u> ^[к 3]	28 лютого (<u>12 березня</u>) <u>1863</u> — <u>6 січня 1945</u>	27 листопада 1918 року о 18 годині в приміщенні Українського наукового товариства по вулиці Велика Підвальна, 36 (нині Ярославів Вал, 36) відбулося перше Спільне зібрання новоутвореної Української академії наук, на якому президентом у результаті таємного голосування, було обрано Володимира Вернадського ^[21] . Під час президентства Вернадського була створена біогеохімічна лабораторія. Першим відкриттям було повідомлення про наявність в організмі мишей нікелю. Геохімічне дослідження рослин стало основою гіпотези, що в землі є вже відомі тоді 87 хімічних елементів ^[31] . Після захоплення Києва більшовиками, у грудні 1919 року Вернадський подав у відставку ^[11] .
В.О. [к 4]	<u>Орест Левицький</u>	<u>1919—1921</u>	13 грудня (<u>25 грудня</u>) <u>1848</u> — <u>9 травня 1922</u>	З 19 грудня 1919 року до 18 липня 1921 року Орест Левицький виконував обов'язки заступника президента Академії наук і був фактичним керівником установи.
<u>Всеукраїнська академія наук</u>				
2	 <u>Микола Василенко</u>	<u>1921—1922</u> ^[4]	2 лютого (<u>14 лютого</u>) <u>1866</u> — <u>3 жовтня 1935</u>	18 липня 1921 року більшістю голосів новоутвореної ВУАН новим президентом було обрано Миколу Василенка. Під керівництвом Василенка навколо Академії почали гуртуватися наукові сили Києва, вона почала поповнюватися новими членами. Під час президентства Василенка владні структури проявляли недовіру до Академії. Науковці опинилися у центрі уваги Державного політичного управління при НКВС, а сам Микола Василенко став

					об'єктом жорсткого переслідування з боку партпарту ЦК КП(б)У. І вже <u>27 лютого 1922</u> року під тиском був змушений скласти повноваження. А вже через 9 місяців його було заарештовано за звинуваченнями в участі контрреволюційної організації.
3 [к.5]		<u>Орест Левицький</u>	<u>1922</u> ^{[1][5]}	13 грудня (<u>25 грудня</u>) <u>1848</u> — <u>9 травня 1922</u>	<u>27 березня 1922</u> року Орест Левицький став новим президентом Академії. Під його керівництвом вирішувались питання діяльності комісій біографічного та енциклопедичного словника, <u>Археологічної комісії</u> , <u>Центрального архіву давніх актів у Києві</u> , Музею мистецтва, Картинної галереї, <u>Музею антропології та етнології</u> . Однак раптова смерть <u>9 травня 1922</u> року під час перебування у науковому відрядженні на Драбівській дослідній станції Академії не дозволила втілити у життя усе заплановане ^[5] .
4		<u>Володимир Липський</u>	<u>1922—1928</u> ^[6]	27 лютого (<u>11 березня</u>) <u>1863</u> — <u>24 лютого 1937</u>	<u>12 червня 1922</u> року загальні збори ВУАН обрали Володимира Іполитовича Липського новим президентом-головою установи. Проте, як і попередники, Володимир Іполитович зазнав втручання радянської влади в діяльність Академії. Для вивчення стану ВУАН було створено комісію <u>Народного комісаріату освіти України</u> . У висновках цієї комісії керівництво академії було звинувачено в недотриманні законів радянської влади, і це інкримінувалось як політичні порушення. Комісія пропонувала оголосити перевибори президента ВУАН через «політичну інертність Липського», який передовірив управління Академією <u>Сергію Єфремову</u> та <u>Агатангелу Кримському</u> , а також затвердити новий склад академіків і встановити

					тверду структуру та штати академії. <u>21 червня 1928</u> року Липський подав у відставку з посади президента ВУАН і виїхав до Одеси, де очолив <u>Ботанічний сад</u> ^[6] .
5		<u>Данило Заболотний</u>	<u>1928—1929</u> ^[7]	16 грудня (<u>28 грудня</u>) <u>1866</u> — <u>15 грудня 1929</u>	У <u>1928</u> році новим президентом ВУАН обрано Данила Заболотного. На цій посаді він розпочав реорганізацію діяльності Академії на основі перспективних напрямів розвитку <u>народного господарства</u> , з урахуванням досягнень світової науки. У тодішніх складних умовах Заболотному вдалося згуртувати колектив прогресивних учених, створити сприятливі умови для організації наукових досліджень в установах Академії, тісно пов'язаних з проблемами розвитку суспільства. Проте до кінця плани не зміг втілити внаслідок передчасної смерті <u>15 грудня 1929</u> року ^[7] .
<u>ВУАН, Академія наук УРСР</u>					
6		<u>Олександр Богомолець</u>	<u>1930—1946</u> ^[8]	12 травня (<u>24 травня</u>) <u>1881</u> — <u>19 липня 1946</u>	У <u>1930</u> році Олександра Богомольця обрано президентом ВУАН, пізніше новоутвореної <u>Академії Наук УРСР</u> . Новообраний президент Академії провів повну перебудову її структури: на базі розрізаних кафедр і лабораторій були створені науково-дослідні установи (інститути). До роботи в них були залучені молоді перспективні вчені. В <u>1934</u> році вже працювало 36 таких інститутів. Покращилися матеріально-технічні фонди Академії, розгорнулося капітальне будівництво наукових закладів. У природничих і технічних інститутах було обладнано лабораторії, дослідні майстерні. Зросли фінансування, кадровий склад наукових працівників, видавнича діяльність, почали виходити нові журнали. В Академії стали формуватися потужні

					<p><u>наукові школи</u>. У липні <u>1941</u> року з Києва до Уфи було евакуйовано Президію і майже всі установи Академії. За 33 місяці евакуації Президія під керівництвом академіка Богомольця провела 88 засідань в <u>Уфі</u> і 15 у <u>Москві</u>, на яких розглянула близько 800 організаційних, науково-організаційних, наукових питань. Після повернення до Києва у 1944 році АН УРСР під керівництвом Богомольця повністю відновлює свою діяльність^[8]. Проте через два роки <u>19 липня 1946</u> року Олександр Богомолець помирає.</p>
Українська академія наук					
?		<p><u>Володимир Плотников</u></p>	<p><u>1941</u>— <u>1942</u>^{[9][10]}</p>	<p>7 травня (<u>19 травня</u>) <u>1873</u> — <u>11 вересня 1947</u></p>	<p>У часи окупації Києва в 1941 році Академія була евакуйована за межі України. Проте певне число академіків залишилася на окупованій нацистами території. У жовтні 1941 року в зайнятому німцями Києві здійснюється спроба відновити діяльність <u>УАН</u>. <u>Академіки</u>, котрі залишилися в місті, разом з <u>професорами</u> проводять збори, на яких президентом Академії обирають Володимира Плотникова. За цей час були спроби відновити діяльність декілька академічних <u>інститутів</u>. Проте вже в січні <u>1942</u> року діяльність цієї Академії заборонила <u>німецька адміністрація</u>. А вже <u>6 лютого 1944</u> року уряд УРСР схвалив рішення щодо повернення евакуйованої в <u>1941</u> році Академії до Києва на чолі з Олександром Богомольцем.</p>
Академія наук УРСР					

7		<p><u>Олександр Палладін</u></p>	<p><u>1946—1962^[11]</u></p>	<p>29 серпня (<u>10 вересня</u>) <u>1885</u> — <u>6 грудня 1972</u></p>	<p>Після смерті Олександра Богомольця в липні <u>1946</u> на позачергових загальних зборах у листопаді 1946 президентом АН було обрано Олександра Палладіна. Проте стан матеріально-технічної бази Академії після війни був катастрофічним. Інститути не були забезпечені ані коштами, ані достатніми виробничими площами, а деякі інститути взагалі не мали власних приміщень. Ситуація змінилася із середини <u>1950-х</u>: різко збільшилася частка бюджетних витрат на освіту й науку, деякі інститути вперше одержали значні матеріальні кошти із загальносоюзного бюджету. Почалося капітальне будівництво, зокрема спорудження обчислювального центру, будинку для інститутів суспільних наук. Кількість відділів та інститутів почала змінюватися. До 16-ти інститутів природничих наук додалися інститути <u>фізіології рослин та агрохімії</u>, геології корисних копалин, фізіології, радіофізики та електроніки, хімії полімерів і мономерів, надпровідників, низьких температур, геофізики, обчислювальний центр. Кількість інститутів гуманітарного профілю зросла із 6-ти до 10-ти. Зросла кількість друкованих праць, з'явилися нові періодичні та серійні видання. У <u>1962</u> році Олександр Палладін подав у відставку.</p>
<p><u>АН УРСР, Академія наук України, Національна академія наук України</u></p>					

8		<p><u>Борис Патон</u></p>	<p>з <u>1962</u>^[12]</p>	<p>нар. <u>27 листопада 1918</u></p>	<p>У <u>1962</u> році новим президентом обрано Бориса Євгеновича Патона. Під керівництвом Патона Академія почала співпрацювати з підприємствами народного господарства та <u>військово-оборонного комплексу</u>, що прискорило розвиток як <u>економіки</u>, так і <u>науки</u> в цілому, особливо технічної галузі. Борис Євгенович ініціював створення великих комплексних науково-технічних програм в інтересах окремих галузей промисловості, транспорту, зв'язку та сільського господарства. Після <u>розпаду Радянського Союзу</u> і створення незалежної України в умовах довготривалої економічної та фінансової кризи, яка не обминула й НАН України, Патон зумів зберегти Академію, її основні наукові школи. Вдалося на законодавчому рівні закріпити статус Академії як вищої наукової державної організації, зберегти принципи її академічного самоуправління, здійснити перебудову її структури відповідно до нових умов, скерувати фундаментальні та прикладні дослідження на вирішення невідкладних завдань будівництва держави. Визначено нові пріоритети в галузі природничих, технічних і соціогуманітарних наук. Створено кілька нових інститутів і центрів соціогуманітарного профілю^[13].</p>
---	---	----------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------------	--

Див. також

- Національна академія наук України

Коментарі

1.

- 8-ми, якщо не враховувати президентство Плотникова у часи окупації Києва
- • під «Президентом Академії» мається на увазі Президент УАН (1918-1921), ВУАН (1921-1936), АН УРСР (1936-1991), Академії під час німецької окупації Києва (1941-1943), Академії наук України (1991-1993), НАН України (з 1994)
- • де-юре вважався Президентом Академії до 1921-го року
- • за деякими даними вважався 2-м Президентом Академії

5. • єдиний випадок за всю історію Академії наук України, коли її очолив учений-гуманітарій

Примітки

1.

- Заснування Української Академії Наук
- • Ситник К. Перший президент Української академії наук: з нагоди 145-річчя від дня народження академіка В. І. Вернадського / К. Ситник // Вісник Національної академії наук України. — 2008. — № 3. — С. 44-54
- • Володимир Вернадський — перший президент Академії наук України
- • Матвєєва Л.В. Становлення Української академії наук (1918-1928 рр.) // Український історичний журнал. — 2008. — № 6. — С. 4-26.
- • Доліновський В. І. Орест Левицький — археограф і джерелознавець / В. І. Доліновський // Архіви України. — 2014. - № 1. — С. 142-155.
- • Гармасар В.Г. Липський Володимир Іполитович (до 150-річчя від дня народження) / В.Г. Гармасар // Наука та наукознавство. — 2013. - № 2. — С. 78-86.
- • Видатний епідеміолог і мікробіолог (до 150-річчя від дня народження академіка Д.К. Заболотного) / В.С. Підгорський // Вісник Національної академії наук України. — 2016. — № 8. — С. 90-97.
- • Життєдайні принципи вченого-гуманіста (з нагоди 130-річчя від дня народження академіка О.О. Богомольця) / С. Комісаренко // Вісн. НАН України. — 2011. — № 9. — С. 3-12.
- • Академія, яку заснував Скоропадський
- • Сергій Грабовський «Країна Інкогніта»
- • Майстер і його школа (до 130-річчя від дня народження академіка О.В. Палладіна та 90-річчя Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України) / С.В. Комісаренко // Вісник Національної академії наук України. — 2015. — № 10. — С. 60-70
- • Персоналії НАН України. Борис Патон

13. • Життєвий і творчий шлях Бориса Євгеновича Патона / І.К. Походня // Вісн. НАН України. — 2012. — № 2. — С. 8-23

Джерела

- Статут Національної академії наук України

Президенти Академії наук України

Володимир Вернадський (1918–1919) · Орест Левицький (1919–1921) · Микола Василенко (1921–1922) · Орест Левицький (1922) · Володимир Липський (1922–1928) · Данило Заболотний (1928–1929) · Олександр Богомолець (1930–1946) · Олександр Палладін (1946–1962) · Борис Патон (з 1962)